

IL-KOPPLA TAL-PARROċċA

Alfie Guillaumier

Jien imwied u mrobbi taħt id-dell tal-knisja ta' San Gejtanu. — fi Triq San Ģwann. Dak iż-żmien il-knisja kienet l-akbar ħarġa li stajt tiehu. Ma kienx hemm wisq attivitajiet fieg wieħed jehda. Mhux għax fil-knisja ma kienux isiru attivitajiet, imma dejjem taħt id-dell tal-Kappillan li tista' tghid kien il-factotum tal-ħajja tal-parroċċa tiegħu.

Ta' tifel li kont, dejjem kienet f'ghajni li nhares lejn il-ftuħ ta' fuq l-altar maġġur u narah magħluq — jiġifieri kien qis u mgħotti bl-injam.

Qatt ma stajt nifhem l-ghaliex, il-knisja tagħna kienet hekk u ma kelliex koppla bħal ma kien hemm fil-kappella ta' Santu Nuzzu. Dejjem kont nismagħhom ighidu li l-knisja ma kenitx tiflah il-piż ta' koppl u bqajt nisma' dejjem l-istess argument sakemm kbirt u qis u meta tikber mohħok tant jitferrex li ma tibqax taħseb aktar fuq dik it-tema.

Dak iż-żmien kien Kappillan Dun Nerik Cordina Perez li wara kien lahaq Monsinjur — ġieh li ma gawdih xejn ghaliex miet f'qasir żmien. Kont nismagħhom ighidu (u dan illum qed nirraġunah) ma nafx kemm kien minnu li xi bini ta' madwar il-knisja kien kollu propjeta' tagħha, għalhekk bilfors li ma kenitx b'saħħitha biżżejjed biex tibni koppla, ghaliex mezzi kellha. Dan l-imbierek Dun Nerik kien ħabrieki sewwa u naħseb li ried iħalli monument warajh. Kien thajjar jibni din il-koppla u f'daqqa waħda ġriet l-ahbar li l-kappillan se jibda jiġbor għal din il-koppla. Mela li għal Dun Nerik il-knisja kienet b'saħħitha biżżejjed li terfa' koppla, li qatt ma ttieħdet l-inizjattiva li ssir qabel, kienet qlajja biex wieħed jinheba warajha. Dak iż-żmien, il-kelma tal-Kappillan kienet Vanġelu u ħadd ma kienet taqagħlu f'rassu li dik il-knisja b'pilastri ta' ħxuna esaġerati kienet tiflaħ knisja oħra

fugħha.

Biss kien hemm xi żmien li kienet ittieħdet xi inizjattiva ghaliex meta Dun Nerik ried jibni l-koppla, ħarġet mill-kexxun disinn ta' koppla li kien hażżeż id-draughtsman Andrea Vassallo fl-1930. Dan il-bniedem kont tista' ssejjaħlu ġenju, ghaliex għalkemm ma kienx perit, imma kien wieħed mill-aktar nies li ħallew isem fil-qasam ta' l-arkitettura. Ghalkemm ma kienx perit, imma kien stmat daqs perit.

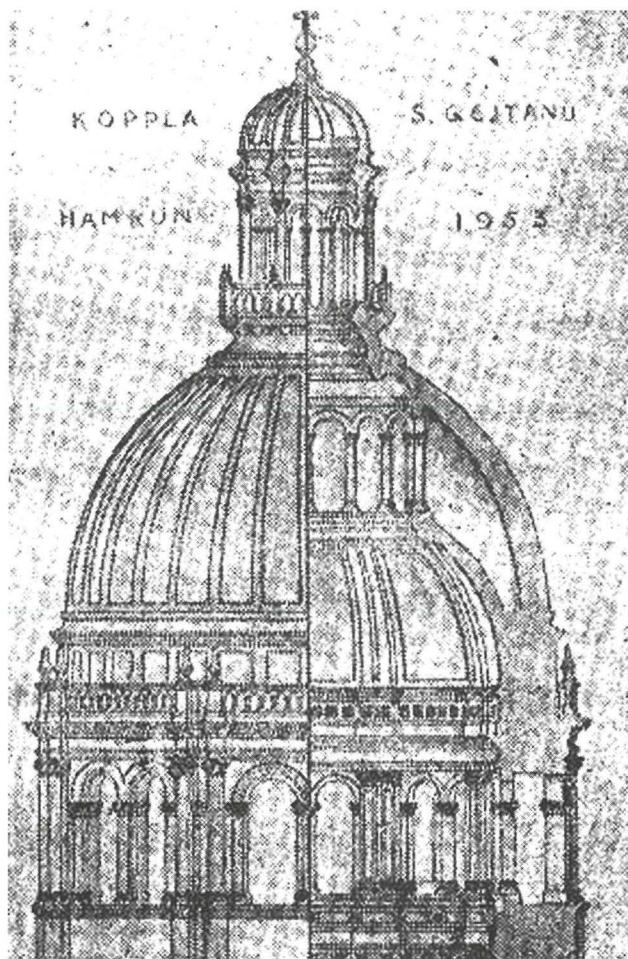

L-ahbar ta' koppla għall-knisja tagħna għoġbot lil kulħadd. Dak iż-żmien, aktar mil-llum in-nies kienet miġbura madwar il-knisja. Konna għadna kemm ħriġna minn tiġrib ta' gwerra li halliet qrusa fuq min garrabha, għalhekk in-nies bdiet tikkonkorri. U l-flus li kienet titlob ghall-bini tagħha bdew ġejjin anki minn barra l-Hamrun. Il-Kappillan dak iż-żmien talab li kull familja talanqas toffri ġebla wahda li kienet tiswa tmintax irbiegħi (flus Inglizi). Illum iġibu xi tnax-il-ċenteżmu. Aħna qed nitkellmu fi żmien il-hamsinijiet, u tnax il-ċenteżmu kien fuq. B'danakollu in-nies offriet u fit-13 ta' April, 1953 tqiegħdet l-ewwel ġebla fuq dak l-ispażju li meta kont tifel kont narah dejjem imghotti. Bla dubju Andrea Vassallo kien ilu mejjet, għalhekk ix-xogħol thalla f'idejn bniedem ieħor li għalkemm ma kienx perit, għamel isem ukoll fil-qasam arkitettiku. Dan kien Guże' Damato li ma hawnx belt jew rahal f'Malta li ma ġalliekk il-marka tiegħi fih. Ix-xogħol thalla f'idejn l-imghallem Ĝanni Baldacchino li rnexxielu jibda u jispicċċa dik l-opra li naraw illum.

Issa hawn irridu nghidu, li din il-koppla safejn naf jien, hija unika f'Malta u Ghawdex billi għandha zewġ kisjiet. Jigifieri li inti tista' titla' fuqha u ddur madwarha u tittawwal għal gol-knisja. Nghidu aħna kif inhi l-koppla tal-Vatikan. Jigifieri, il-Kappillan mhux koppla waħda bena, imma tnejn — il-waħda dik li naraw fuq ġewwa u l-ohra li naraw fuq barra. Mela altru li l-knisja ta' San Gejtanu kienet tiflaħ li ssir koppla fuqha. Imma dik kienet il-mentalita' taż-żmien, li inti taċċetta dak li kienu jbellgħulek. U mhux koppla biss saret, imma anki lanterna biex tidher isbaħ. U mill-bogħod taraha tahtek, l-iktar meta tkun nieżel minn Santa Venera, tidher tassew imponenti.

Din l-imbierka koppla nhar l-20 ta' April, 1955 kienet lesta u nfethet ghall-wiri wara li tneħha dak l-injam li kien jostor dik il-bokka.

U hawn nixtieq nagħmel riflessjoni żgħira. Il-koppla li naraw illum ma kienitx l-original fil-ħsieb tal-Professur Schinas. Ghaliex fil-Guida Generale di Malta e Gozo ta' l-1905 insibu miktub hekk : "Imma dan it-tempju sagru għad m'għandux dik is-sbuhija esterna u dan minhabba li għad m'għandux koppla, u dawk l-ghadd ta' piramidi u

statwi maħsuba mill-magħruf Prof. C. Schinas li tiegħi hu l-arkitett."

Biss jekk jien niftakar tajjeb, u naħseb li minhix niżbalja, Dun Nerik kien għamel appell biex min kċċu xi disinn tal-koppla tal-knisja, jersaq u jurih halli l-koppla titfassal fuqu. Għalkemm sar l-appell, ħadd qatt ma wera li kċċu disinn, u naħseb li kont jien li wara żmien ksibt ir-ritratt tagħha li illum sar jaf bih kulħadd. Għalkemm id-disinn tal-koppla tal-lum huwa sabih, imma estetikament ma naħsibx li jaqbel ma' dak li fassal Schinas — li hu bil-faċċati, bħal skorfina — kienet koppla waħda fuq l-ohra dejjem tiċċien mill-wisa' u titwal 'il fuq.

Imma l-koppla saret u aħna ninsabu kuntenti hafna biha. -

**L-ispejjeż ta' din il-faċċata qed ikunu sponsorjati minn
Valletta Trading & Funeral Services**

Honoring Loss with Dignity and Respect

3, Fra Diego Street, Hamrun. 222A High Street, Hamrun
Tel. 2123 9157/2123 5101, Mob: 79239157/9942 1683